

K bojové pohotovosti tankové divize

Major Miroslav Rybák:

V našich útvarech a jednotkách byla již provedena celá řada opatření, která směřovala především ke zkracování stanovených časových norem; chceme-li řešit tuto otázku dále, stětně se se skutečností, že na jedné straně jsou požadavky a na druhé straně možnosti, které stojí zákonitě v rozporu proti sobě. I když se v současné době zdá, že všechny možnosti z hlediska zkracování

časových norem při uvádění jednotek do bojové pohotovosti jsou vyčerpány, přece jen je třeba pečlivě zkoumat a hledat další rezervy. Rozkaz MNO pro přípravu vojsk ve výcvikovém roce 1963 ukládá, abychom usílili zaměřit na rychlé soustředění vojsk po bojovém poplachu a další zkracování stanovených lhůt. O některých možnostech zkracování lhůt se chci zmínit.

OPUŠTĚNÍ UBYTOVACÍHO PROSTORU DO TŘICETI MINUT PO VYHLÁŠENÍ BOJOVÉHO POPLACHU

Tato norma je, jako krajní mez pro opuštění ubytovacího prostoru s veškerou bojovou technikou, s dopravními vozidly a naloženým materiálem, plně odůvodněná. Naše radiolokační prostředky rozmístěné podél státních hranic jsou schopny s jistotou zachytit nepřátelská letadla letící směrem k našemu státnímu území právě na takovou vzdálenost, která odpovídá době letu přibližně třiceti minut.

Současné je však známo, že vojska NATO urychlenou výrobou nových typů raket chtějí dosáhnout toho, aby hlavním prostředkem jaderného napadení byly u nich především raketové zbraně, které by nahradily letectvo. Uvažíme-li možnost nenadálého napadení z uvedených hledisek, nutně musíme dojít k závěru, že stanovená doba třiceti minut pro opuštění ubytovacího prostoru je příliš dlouhá.

Podívejme se, které hlavní činitele ovlivňují tuto časovou normu a jaké jsou možnosti pro její zkrácení.

K tomu, aby útvary, jednotky mohly opustit ubytovací prostor do třiceti minut, je třeba uskutečnit tato opatření:

- a) zabezpečit rychlé proniknutí signálu ke všem jednotkám u útvaru;
- b) vycvičit jednotky tak, aby po vyhlášení poplachu v nejkratším čase se dostavily k bojové technice a k dopravním prostředkům;
- c) mít trvale naloženou většinu zásob materiálu všeho druhu;
- d) zabezpečit rychlé opuštění ubytovacího prostoru veškerou bojovou technikou, všemi vozidly.

Rozebereme-li podrobněji tato opatření, vidíme, že časové můžeme ovlivnit (zkrátit dobu) opatření uvedená v bodech a) b) a d).

K bodu a) **Zabezpečení rychlého proniknutí signálu ke všem jednotkám u útvaru.**

V uplynulém výcvikovém roce jsme dosahovali u pluků normy 3 až 5 minut. I v tomto směru byla činěna opatření, aby signál pronikl za 1 minutu.

Ukázalo se, že je možno dosáhnout v tomto směru normy 1 minuty, vybudováním vhodného signalizačního zařízení u útvaru. Jako nejvhodnější se jeví zvukové signalizační zařízení, kdy se po stisknutí příslušného tlačítka u dozorců útvaru rozzevčí zvonky u dozorců orgánů a současně se rozsvítí příslušné barevné světlo, které dozorců orgán upozorňuje na to, jaký druh pohotovosti nebo poplachu je vyhlášen.

Je možné v tomto směru použít i rozhlasové zařízení, u kterého však vzhledem k době nutné pro nažhavení elektronek – 30 vteřin až 1 minutu – dochází k časové ztrátě.

K bodu b) **Vycvičit jednotky tak, aby po vyhlášení poplachu v nejkratším čase se dostavily k bojové technice a k dopravním prostředkům**

Toho dosahujeme:

- vycvičeností jednotek, získáním trvalých návyků v činnosti při vyhlášení poplachu, především organizovaností a ukázněností všech příslušníků jednotky;
- uvažujeme vzdálenosti mezi ubikacemi a parkem každého útvaru.

Již na první pohled je zřejmé, že v tomto směru hlavní pozornost je třeba zaměřit na vycvičenost jednotek, neboť tam jsou ještě skryté rezervy. Je možné dosáhnout toho (a praxe to potvrdila), aby jednotka (rota) opustila ubytovací prostor do pěti minut.

Nelze však opomíjet ani druhou okolnost a to jednotkám je třeba stanovit nejkratší cestu pro přesun do parku. U většiny útvarů tento přesun si vyžadá dobu minimálně tři minut včetně spouštění vozidel.

K bodu d) **Zabezpečit rychlé opuštění ubytovacího prostoru veškerou bojovou technikou, všemi vozidly.**

Na matematických jednoduchých propočtech, chtěl bych zdůraznit závažnost tohoto problému, ve kterém je právě skryto nejvíce časových rezerv.

Pro snadnější pochopení podívejme se podrobněji např. na situaci motostřeleckého pluku:

Vycházíme z předpokladů, které jsou dány a možno říci, že jsou „konstantní“, neboť jsou společné pro většinu pluků

- motostřelecký pluk má asi 350 vozidel;
- zpravidla při výjezdu z vojenského objektu nepokračují tato vozidla v jízdu „přímou“, ale směřují po komunikaci vpravo nebo vlevo. V důsledku toho je možná rychlost při výjezdu z vojenského objektu $v = 10$ km za hod. (menší rychlost nelze připustit);
- vozidla vyjíždějící se vzdáleností 10 m mezi sebou, neboť stanovené rychlosti výjezdu ($v = 10$ km za hod.) musí odpovídat bezpečnosti (potřebná brzdná dráha).

Celková délka proudu rovná se:

350 vozidel $\times 5$ m = 1750 m;

349 mezer $\times 10$ m = 3490 m;

Celkem = 5150 m.

Po propočtení docházíme k výsledku, že je zapotřebí 31 1/2 minuty k tomu, aby proud o délce 5150 m vyjel rychlostí 10 km/hod. z kasáren.

Pochopitelně doba 31 1/2 minuty je velmi dlouhá a je třeba hledat možnost jak ji zkrátit.

Na první pohled nejjednodušší by se zdálo řešení zvýšit rychlost při výjezdu z kasáren – ale není tomu tak!

Zvýšili-li ji na 20 km/hod. (pokud to vůbec možnosti výjezdu dovolí), zákonitě se musí zvětšit vzdálenost mezi vozidly na 20 m. Celková délka proudu by potom byla 8550 m a potřebná doba pro výjezd při rychlosti 20 km/hod. = 28 1/2 minuty. Na tomto příkladu vidíme, že jsme zvýšili rychlost o 100 % a získali jsme časovou

úsporu jen tři minuty, přitom však s větší pravděpodobností vzniku mimořádných událostí.

Kromě toho je třeba si připomenout, že větší rychlost než 10 km za hodinu není radno volit vzhledem k tomu, že řidiči vyjíždějí s vozidly bezprostředně po spuštění motorů – bez jejich ohřátí.

Jediné a možné řešení v tomto směru je zvětšit počet výjezdů i výjezdových cest z vojenského objektu (z parku).

Bude-li mít např. motostřelecký pluk dva výjezdy z ubytovacího prostoru (z parku), doba potřebná pro výjezd bojové techniky a dopravních vozidel se sníží na polovinu, tj. 16 minut.

I za těchto předpokladů je doba potřebná pro opuštění ubytovacího prostoru

– proniknutí signálu	1 minuta;
– pro ustrojení vojáků, vyzvednutí zbraní a opuštění ubikací	5 minut;
– pro přesun k vozidlům, spuštění vozidla	3 minuty;
– pro výjezd všech vozidel	16 minut;
Celkem	25 minut.

DOSAŽENÍ BOJOVÉ POKOTOVOSTI V PROSTORU SHROMAŽDIŠTĚ

Nejprve několik slov k pojmu „shromaždiště“. Je třeba vidět, že se jedná o „prostor“ s velmi malými rozměry, kde je nahuštěn velký počet techniky. V důsledku toho je i značně zranitelný.

Je-li stanoveno, že shromaždiště má být ve vzdálenosti 3 km od posádky, pak je třeba tomuto ustanovení rozumět tak, že okrajové prostory shromaždiště nejsou blíže jak 3 km k posádce. Správně je voleno shromaždiště u těch útvarů, kde čela proudů jsou ve vzdálenosti 3 km od posádky, avšak za předpokladu, že ve vzdálenosti jen několika set metrů. Zde je třeba pochopit, že jednotky vyjíždějí do prostoru shromaždiště, aby nebyly v posádce vystaveny jaderným úderům. Vezmeme-li v úvahu okruh ničivých účinků jaderného úderu střední ráže, k tomu ještě možnou úchytku ± 1 až 2 km, jeví se výhodné volit prostor shromaždiště ve vzdálenosti až 5 km od posádky.

Nyní k vlastní činnosti jednotek v prostoru shromaždiště. Její náplň je dána ustanovením rozkazu MNO pro výcvikový rok, kde je nařízeno, že jednotky musí být schopny přímo z posádek zahajovat organizované boj. Znamená to tedy, že je nutno v prostoru shromaždiště uskutečnit taková opatření, aby jednotka po opuštění prostoru shromaždiště byla plně bojovoschopná. Stanovená časová norma pro splnění všech těchto opatření je 60 minut do doby vyhlášení bojového poplachu (P + 60).

Podívejme se nyní podrobněji na časové lhůty při plnění jednotlivých úkolů ve shromaždišti a možnosti jejich zkrácení.

Již v předchozí části zdůvodnil, že je možno dosáhnout za 20–25 minut opuštění ubytovacího prostoru (nebo i v kratším čase); vycházíme však ze stanovené normy třiceti minut. Znamená to, že zbývá pro zaujetí a provedení všech opatření ve shromaždišti jen 30 minut [(P + 60) – 30 = 30 minut].

Je však skutečností, že osádky s vozidly, které opouští ubytovací prostor jako první, získávají proti posledním asi desetinásobný náskok. Proto je důležité výjezd z ubytovacího prostoru organizovat tak, aby jako první vyjížděly tanky. Proč je to nutné, můžeme posoudit z dalšího rozboru.

Časové lhůty při plnění jednotlivých úkolů ve shromaždišti:

Za předpokladu, že by z ubytovacího prostoru motostřeleckého pluku byly tři výjezdy, je možno tuto dobu zkrátit na 20 minut!

Pochopitelně tato problematika ještě více vystupuje do popředí v těch posádkách, kde ve společných kasárnách je ubytováno několik útvarů pohromadě. Setkáváme se s takovými případy, že společně v objektu, kde je velitelství divize, jsou ještě tyto útvary:

- protiletadlový oddíl;
- spojovací prapor;
- rota chemické ochrany;
- velitelská rota;
- průzkumná dělostřelecká baterie;
- četa PVO.

I v těchto případech je třeba při zkracování časových norem hledat řešení ve zvýšení počtu výjezdů z vojenského objektu.

Upozorňuji však, že k uvedeným normám v zimním období (při větších mrazech) nutno přičítat potřebnou dobu pro náhnutí a spuštění motoru, která je stanovena pro každý druh vozidla.

a) za předpokladu, že shromaždiště je ve vzdálenosti 4 km, při rychlosti přesunu 30 km/hod., je celková doba nutná pro přesun 8 minut. Po vyhlášení bojového poplachu jednotky nevyjíždějí z kasáren v organických celcích a je třeba na nastupující začlenit vozidla na určená místa v sestavě jednotky. Pro tuto činnost nutno vyhradit minimální čas: 2 minuty.

Celková doba pro přesun a zařazení do příslušného proudu je tedy 10 minut;

b) aby útvar byl bojovoschopný, je nutno uskutečnit ve shromaždišti tato opatření:

- přeložit munici do výcvikových tanků (tato byla vyvezena v truhlicích na uložených tancích). Celkem je nutno uložit 34 kusů nábojů pro kanón; za předpokladu, že na uložení jednoho náboje je zapotřebí 10 vteřin, celková potřebná doba pro uložení stříeliva je 6 minut (tuto normu může splnit jen výtečně vycvičená osádka);
- v dalším je nutno: vyčistit zbraně, provést kontrolní rektifikaci, kontrolní prohlídku vozidla, vydat munici pro osobní ruční zbraně, ostré filtry k ochranným maskám a zdravotnické balíčky. Potřebná doba pro splnění těchto úkolů je asi 14 minut.

Součtem těchto časových lhůt, potřebných pro splnění jednotlivých úkolů, dostáváme výslednou časovou lhůtu 30 minut

– přesun	8 + 2 = 10 minut;
– činnost ve shromaždišti	6 + 14 = 20 minut;
Celkem	30 minut.

Při rozboru této činnosti považují znovu za nutné zdůraznit, že uvedené časové lhůty je schopna plnit pouze výtečně vycvičená tanková osádka.

Z uvedeného vyplývá, že jedině cílevědomým výcvikem, při vysoké organizovanosti práce a ukázněnosti jednotek je možné tyto normy plnit, případně je i zkrátit.

Zkrácení této normy by se dosáhlo, kdyby i ve výcvikových tancích mohla být uložena munice předem (alespoň v předních zásobnících vedle řidiče).

To by vyžadovalo určité úpravy, které by např. znemožňovaly vyjímání těchto nábojů. Stávající předpisy však toto nepovolují.

Závěr.

Z této části vyplývá, že pro splnění časové normy $P+60$, stanovené pro dosažení pohotovosti v prostoru shromaždiště je třeba hlavní pozornost zaměřit především na výtečné vycvičení jednotlivců a celých jednotek. Možnosti pro zkracování časových norem jsou v tomto údobí činnosti (ve shromaždišti) minimální. Je třeba je hledat již v tom, že za přesunu do shromaždiště nabíječ se stílelem čistí kulomet, závěrový klín kanónu apod.

PŘESUN ZE SHROMAŽDIŠTĚ DO PROSTORU ROZPTÝLENÍ

Pro snadnější představu vyjdeme z předpokladu, že prostor rozptýlení je vzdálen od shromaždiště např. 10 km. Ve většině případů mají pluky pro tento přesun stanoveny dvě pochodové osy, ostatní útvary jednu.

Při propočtení potřebné doby pro přesun však nelze vycházet jen ze vzdálenosti, kterou je nutno překonat při přesunu z jednoho prostoru do druhého (10 km). To je velké zjednodušení a nedává přehled o reálném čase, potřebném pro přesun do prostoru rozptýlení.

Je třeba, abychom vycházeli ze skutečnosti, že každý pluk (útvár) má určitý počet vozidel a za přesunu, při dodržení předepsaných vzdáleností, mezi vozidly a jednotkami, je třeba brát v úvahu délky proudů na osách.

Jestliže délka motostřeleckého pluku na jedné ose je 22 km, potom při přesunu na dvou osách délka proudů tohoto pluku bude 10 km na každé ose. A právě i tuto délku proudů je třeba připočítat k celkové době přesunu z prostoru shromaždiště do prostoru rozptýlení.

Tím docházíme k výslednému času potřebnému pro přesun:

- překonání vzdálenosti 10 km při rychlosti 30 km/hod. = 20 minut (to se však týká jen prvního vozidla);
 - potřebná doba pro dojetí celého proudu vozidel, dlouhého 10 km = 20 minut.
- Celkem = 40 minut.

Ani v tomto případě ke zkrácení času nám mnoho nepomůže zvýšení rychlosti při přesunu, vzhledem k tomu, že při zaujímání prostoru rozptýlení se jedná o krátkou vzdálenost (asi 10 km).

Zkrácení časových norem je možno řešit zvýšením počtu os, které jsou určeny pro přesun do prostoru rozptýlení. Kdyby motostřelecký pluk měl 4 osy pro přesun (viz uvedený příklad), potom by se celková doba zkrátila o 10 minut.

K tomu je však třeba vytvořit podmínky již při zaujímání sestavy v prostoru shromaždiště.

* * *

V článku jsem ukázal na některé možnosti zkracování časových norem, při uvádění útvarů a jednotek do bojové pohotovosti a při jejich rychlém soustředění po bojovém poplachu. S touto vážnou problematikou souvisí celá řada otázek; mnoho již bylo v tomto směru učiněno, avšak jsou ještě rezervy, které je třeba usilovně hledat a uskutečňovat příslušná opatření. Vzhledem k aktuálnosti tohoto problému bylo by velmi záslužné zveřejnit další praktické poznatky za účelem výměny zkušeností a ujednání názorů spojených s bojovou pohotovostí našich jednotek, útvarů a tím celých svazků a svazů.

Seznam zahraničních i domácích pramenů uveřejněných v posledních dvou letech k otázkám přesunů

Sovětská literatura:

Autor	Název článku	Prameny			
		Publikace	Rok	Čís.	Str.
1	2	3	4	5	6
Klimašin J.	Boj o komunikace – součást ozbrojeného zápasu	Vojennaja mysl	1960	2	34–45
Gončarov A.	Některé otázky využití vzdušné přepravy k zabezpečení operačního přeskupení vojsk	Vojennaja mysl	1960	5	43–50
Kravčenko J.	Kniha o střetném boji (Recenze knihy A. A. Jamanova)	Vojennaja mysl	1960	6	88–91
Lagovskij A.	Komunikace v soudobé válce	Vojennaja mysl	1960	9	28–39
Korovnikov J.	Otázky zabezpečení vysokých temp přesunů	Vojennaja mysl	1961	7	31–37
Ščedrov V.	Ženíní zabezpečení přesunu vojsk s předvídaním střetného sražení a v jeho průběhu	Vojennaja mysl	1961	12	25–34
Dragovskij D.	Pochodovým proudům vysoké rychlosti	Vojennyj vestnik	1962	3	15–19
Luzgin G.	O podmínkách vzniku, charakteru a způsobu provádění soudobého střetného sražení	Vojennaja mysl	1962	9	30–39

Polská literatura:

Wasilewicz A.	O zvláštnostech přesunů na velké vzdálenosti	Myśl Wojskowa	1960	3	32–43
Krywko J.	Připomínky k přesunům na velké vzdálenosti	Myśl Wojskowa	1960	4	44–51
Redakce	Přesuny vojsk na velké vzdálenosti (závěr diskuse z článků čís. 5/1958, 8/1959, 3/1960 a 4/1960)	Myśl Wojskowa	1960	6	15–22
Cywinski E.	Operační přesuny vojsk po železnici v soudobých podmínkách	Myśl Wojskowa	1960	8	35–45
Rejnsen B.	Některé teoretické otázky regulace pohybu	Myśl Wojskowa	1962	4	39–55

Německá literatura:

Behrendt K. O.	Organizace a plánování přesunů část I. a II. (výpočet délky a doby přesunu)	Truppenpraxis	1961 1961	2 3	112–116 205–208
Speisebecher W.	Z praxe přesunů	Truppenpraxis	1961	3	212
Stomber B.	Střetný boj a střetné sražení podle názorů americké armády	Zeitschrift für Militärwissenschaft	1962	4	77–81
Semmler	Co musí vědět osádka tanků o přípravě a provádění přesunů.	Die Gefechtsausbildung	1961	1	72–80
Schabillon F.	Organizace spojení motostřelecké divize za přesunu	Zeitschrift für Militärwissenschaft	1961	9	37–41

Autor	Název článku	Prameny			
		Publikace	Rok	Čís.	Str.
1	2	3	4	5	6
Kolektiv spoj. učiliště	Spojení motostřelecké (tankové) divize za přesunu	Zeitschrift für Militärwissenschaft	1962	8	98–102
Schüller G.	Přesuny – těžisté při cvičeních	Militärwesen	1962	12	1859–1867

Česká literatura

Macháček J.	Přesuny tankových jednotek za vysokých průměrných rychlostí	Bojová příprava	1960	2	60–67
Liebl K.	Zabezpečení přesunu na velké vzdálenosti po vlastní ose	Bojová příprava	1960	3	193–195
Polcar V. – Kuchta M.	Organizace a provádění přesunů na velké vzdálenosti k zasažení do útoku z chodu	Vojenská mysl	1960	5	3–14
Jindra J. – Lakomý M.	Překonávání rozsáhlých prostorů a pásem zamoř. vysokými úrovněmi radiace	Vojenská mysl	1960	5	42–51
Šebek J.	K článku: Organizace a provádění přesunů na velké vzdálenosti k zasažení do útoku z chodu	Vojenská mysl	1961	2	110–113
Štěpán J.	Tankový pluk ve druhém sledu msd za přesunu, při zasažení do útoku z chodu a za pronásledování	Příloha časopisu Bojová příprava	1961	3	11–15
Vlček J.	K článku: Organizace a provádění přesunů na velké vzdálenosti	Vojenská mysl	1961	4	102–106
Koreň J. – Hujsa A.	Vyvedení vojsk zpod radioaktivního zamoření a překonávání rozsáhlých prostorů o vysoké úrovni radiace v soudobém boji msp (tp)	Příloha časopisu Bojová příprava	1961	3	24–33
Žáček V. – Fromm V.	Organizace a provádění přesunů tankového pluku na velkou vzdálenost a překonáním rozsáhlých zamořených prostorů	Příloha časopisu Bojová příprava	1961	4	6–13
Krčmář J.	Rozbor klamného přesunu svazku	Sborník VAAZ	1961	10	55–68
Kolektiv štábu VZVO	Plánování a organizace přesunů na velké vzdálenosti	Vojenská mysl	1962	1	8–24
Knotek J.	Přesuny v soudobé operaci	Vojenská mysl	1962	1	25–37
Kavna J.	Některé otázky práce štábu divize při plánování přesunu vojsk	Vojenská mysl	1962	1	37–51
Chalupa J.	Některé poznatky z plánování přesunů a pořádkové služby v motostřelecké divizi	Vojenská mysl	1962	1	51–61
Žáček V. – Kalián K.	Překonávání rozsáhlých zamořených prostorů o vysokou úroveň radiace	Vojenská mysl	1962	1	102–105
Nedvěd M.	K otázce přesunu svazku	Vojenská mysl	1962	2	109–112
Křivský B.	Některé poznatky k organizaci plánování a provádění pořádkové služby	Sborník VAAZ	1962	2	46–56
Chalupa J.	Bojové zabezpečení motostřelecké divize za přesunu	Sborník VAAZ	1962	3	53–61
Kudrnovský J.	Problém ničení cílů velkých rozměrů a pochodových proudů	Sborník VAAZ	1962	3	132–154
Lidický V.	K otázce přesunů	Vojenská mysl	1962	3	112–113
Jaček L.	K některým otázkám přeskupení a přesunu	Vojenská mysl	1962	3	113–117
Vitanovský V.	Některé pohledy na organizaci a zabezpečení přesunů	Vojenská mysl	1962	4	71–74
Šebek J.	Plánování a organizace přesunů na velké vzdálenosti	Vojenská mysl	1962	4	79–83
Hradecký Z. – Rosický E. – Vlach J.	Teoretické základy automatizace v oblasti plánování a řízení přesunů.	Vojenská mysl	1962	6	70–90